
I. СОКОЛОВА

асистент кафедри теорії держави і права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук

УДК 340

Публічно-правовий режим як правова категорія: загальна характеристика, ознаки, види

Стаття присвячена дослідженню питання про місце і роль публічно-правового режиму як правової категорії, загальнотеоретичних ознак публічно-правового режиму, характеристик його видів. Проаналізовано співвідношення поняття публічно-правового режиму із суміжними категоріями: управління, державної влади, політичного режиму та ін. Наведена класифікація публічно-правового режиму за видами залежно від сфери права, висвітлені специфіка та особливості правового режиму як критерію поділу права на галузі тощо.

Ключові слова: публічно-правовий режим, правова категорія, ознаки, види, адміністративно-правовий режим, публічне право, правове регулювання суспільних відносин.

Постановка проблеми. Конституційний устрій, сформований з урахуванням відмінностей між державною та суспільною сферами, між свободою та компетенцією, виходить із того, що всі дії держави потребують легітимації, що з необхідністю передбачає утворення та функціонування особливого правового режиму, а саме режиму публічного права. Функціонування держави, рішення органів державної влади, на відміну від рішень приватних осіб, у принципі потребують обґрунтування. Державне

управління може в односторонньому порядку встановлювати юридичні наслідки, однак воно має легітимуватись, доводячи належний зв'язок своїх рішень із загальним благом. Там, де застосовується державне регулювання, право мусить установлювати для нього певні зовнішні обмеження, організувати процес реалізації державної влади у такий спосіб, щоб його можна було реалізувати як такий, що здатний забезпечити загальне благо. Це вказує на існування публічно-правового режиму

і на необхідність його для всіх галузей публічного права і представляють публічні інтереси у відносинах між державою і суспільством, заснованих переважно на імперативному методі регулювання суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням категорії публічно-правовий режим займаються такі вчені, як Д. Н. Бахрах, О. О. Крестьянінов, В. Я. Настюк, С. П. Погребняк, І. С. Розанов, Ю. А. Тихомиров, О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Е. Шмідт-Ассман, В. Л. Яроцький та ін.

Формулювання цілей. Мета роботи полягає в тому, щоб на основі опрацювання існуючих наукових підходів до дослідження публічно-правового режиму розкрити його зміст та сутність як однієї із правових категорій і обґрунтувати власні позиції щодо визначення особливостей, рис і видів публічно-правового режиму.

Виклад основного матеріалу. Специфічні завдання публічного права, пов'язані з регулюванням, зумовлюють його специфічні юридичні структури. Норми публічного права покликані служити забезпеченню чіткої визначеності відповідальності держави, органів державної влади, їх посадових і службових осіб, що є типовим для правової державності [18, с. 328].

Передовсім, розглянемо питання, пов'язані з особливостями адміністративно-правового режиму, який досить часто в літературі ототожнюють із публічно-правовим режимом взагалі, оскільки за допомогою його загальних характеристик можна повніше зрозуміти зміст, природу та ознаки публічно-правового режиму. Адміністративно-

правові режими є публічно-правовими, оскільки вони спрямовані на визнання пріоритету публічних відносин, застосовуючи імперативні методи, та регулюють діяльність суб'єктів права, враховують динамізм і багатоманітність об'єктів регулювання, способи впливу адміністративно-правових режимів на них [16, с. 115].

Адміністративно-правовий режим є сукупністю правових установлень та необхідних організаційних управлінських заходів, що забезпечують порядок реалізації окремими громадянами прав та обов'язків, а також такий порядок діяльності державних органів і громадських об'єднань, який найадекватніше відповідає інтересам забезпечення безпеки і охорони громадського порядку на певній ділянці державного управління [19, с. 55–56]. Адміністративно-правовий режим відображає специфічний порядок діяльності суб'єктів права в різних сферах державного життя, який установлюється в законах і підзаконних актах і спрямований на їх цільову й функціональну діяльність на тих ділянках, де потрібні додаткові засоби для підтримання правопорядку. В. Я. Настюк та В. В. Белєвцева адміністративно-правовий режим розуміють як режим «національного» права публічної влади, що включає чотири основних принципи: адміністративної юстиції як форми розв'язання конфліктів, особливого порядку видання та дії режимних актів державного управління, законності, що означає «зв'язаність» правом державної адміністрації з іншими суб'єктами виконавчої влади, відповідальності органів державної влади за заподіяні збитки чи інші винні дії [7, с. 24, 25].

Адміністративне право використовує специфічні засоби та методи регулювання, які ґрунтуються на таких засобах правового регулювання, як заборони, розпорядження та загальнообов'язкові приписи, та чітко виокремлюють специфіку його правового режиму як публічно-правового. Елементами, що становлять зміст будь-якого адміністративно-правового режиму, є сукупність правил поведінки громадян, юридичних осіб, державних органів і посадових осіб і реалізація ними своїх прав у певних ситуаціях, а також режимні органи, на які покладене здійснення мети адміністративно-правового режиму. На думку О. О. Крестьянінова, окремим елементом правових режимів необхідно виділити відповідальність за порушення правових норм, що є засобом забезпечення додержання відповідних заходів [6, с. 250].

Водночас публічно-правові режими за умов панування принципів правової державності мають служити не тільки справі безпеки держави, а й відповідати інтересам суспільства, дедалі більше ставати інструментом захисту інтересів особистості. Детально розроблена за всіма юридичними параметрами, підставами і процедурами система адміністративно-правових режимів якнайкраще відповідає сучасним вимогам. У зв'язку з цим адміністративно-правовий режим здобуває у наш час роль гаранта законності у сфері їх застосування, позаяк у кожному з них усе більшої значимості набувають норми, які передбачають не тільки порядок реалізації прав громадян у певній охоронюваній сфері, а й норми, що містять гарантії прав осіб, що потрапили у сферу

цієї діяльності [15, с. 84, 85]. Зокрема, йдеться про правові режими надання державною управлінських послуг.

У науці адміністративного права виділяють такі ознаки адміністративно-правових режимів: застосування у сфері діяльності публічної адміністрації у зв'язку з виконанням органами державної влади, місцевого самоврядування своїх обов'язків, заходів із забезпечення безпеки, охорони, захисту об'єктів національної безпеки України; наявність розпоряджень, що утворюють режимні правила, які обмежують загальну правосуб'єктність фізичних і юридичних осіб; обов'язковість участі як основних суб'єктів органів виконавчої влади або місцевого самоврядування, які реалізують державні повноваження; застосування адміністративно-правових методів впливу; наявність заходів адміністративного і дисциплінарного впливу [7, с. 24, 25].

Отже, адміністративно-правові режими здійснюються за допомогою системи спеціальних засобів, до яких належать: а) правові акти і норми, що встановлюють особливий порядок діяльності в тих або інших сферах; б) уповноважені державні органи, спеціально створювані або наділені повноваженнями формувати й підтримувати відповідний режим; в) детальна, свого роду операційна регламентація дій суб'єктів права та їх взаємовідносини між собою; г) суворі система контролю та відповідальності за діяльністю в рамках адміністративно-правового режиму; д) більш широке застосування обмежувально-дозвільних і заборонних методів, що поєднуються у потрібних випадках із суворо цільовим стимулюванням суб'єктів права.

У змісті адміністративно-правових режимів на перший план висувається регламентація порядку діяльності в режимних сферах, система дозволів, реєстрація певних видів діяльності окремих категорій осіб, що забезпечує необхідний облік і контроль деяких видів діяльності, пряма заборона окремих дій, деяких видів діяльності, застосування різних видів відповідальності за порушення чинних правил, а також адміністративних засобів впливу для попередження й припинення порушень при суворому дотриманні при цьому встановлених гарантією законних прав і інтересів осіб, що потрапили у сферу дії того або іншого режиму.

При цьому варто підкреслити, що вся ця система режимних заходів конкретизується стосовно кожного адміністративно-правового режиму за допомогою правових приписів, ураховуючи специфічні особливості охоронюваної сфери. У них міститься чітка регламентація порядку діяльності в режимних сферах, здійснювана переважно шляхом установлення правил поведінки й провадження робіт, які у своїй сукупності утворюють певні параметри цієї діяльності, що перешкоджають здійсненню дій на шкоду державній або суспільній безпеці (наприклад, порядок в'їзду і провадження робіт у прикордонній зоні, обліку і роботи із секретними документами та ін.).

За критерієм цілі пропонується така класифікація адміністративно-правових режимів: режими певних державних станів, функціональні та дозвільні, а також ті, що легалізують офіційну реєстрацію юридичних і фізичних осіб [16, с. 697].

Адміністративно-правові режими певних державних станів (надзвичайного, воєнного, охорони державних кордонів, митних кордонів, регулювання зовнішньоторговельної діяльності, включаючи протекціонізм, тощо), тобто ті, що свідчать про спрямованість на забезпечення стабільності держави. Так, відповідно до п. 21 ст. 106 Основного Закону України Президент вводить на території країни чи в окремих її місцевостях надзвичайний стан [2]. Відповідно до нової редакції Закону України «Про надзвичайний стан» характеристика правового режиму надзвичайного стану стала більш розширеною [14]. Надзвичайний стан – це особливий правовий режим, який може тимчасово вводитися в Україні чи в окремих її місцевостях при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю й здоров'ю громадян, або при спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства.

Режим надзвичайного стану надає відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноваження, які необхідні для відвернення загрози та забезпечення безпеки і здоров'я громадян, нормального функціонування національної економіки, органів державної влади та місцевого самоврядування, захисту конституційного ладу. Крім того, цей режим допускає тимчасове, обумовлене загрозою, обмеження у здійсненні конституційних прав і сво-

бод людини й громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із значенням строку дії цих обмежень.

Функціональні адміністративно-правові режими покликані забезпечувати функції керування у певній сфері діяльності (податкової, санітарної, екологічної тощо). Суб'єкти адміністративних правовідносин повинні діяти відповідно до законодавчих норм, причому виконання їх обов'язків, забезпечення гарантій для громадян і суворо відповідальність покликані створити постійні режими для задоволення законних інтересів громадян і охорони їх прав, надання останнім управлінських послуг. Вираження в них публічного інтересу сприяє цільовій спрямованості діяльності суб'єктів права, що охороняє і їх власні інтереси. Такі режими можуть бути або звичайними, постійно застосовуваними в рамках того або іншого кола правового регулювання, або спеціальними, які вводяться для досягнення спеціалізованого порядку дій та підтримки стану галузі, території і т. д. на нормальному рівні.

У свою чергу, функціональні адміністративно-правові режими поділяються на декілька груп. До першої належать режими, що встановлені правилами діяльності як свого роду стандартами обслуговування та функціонування (правила надання послуг телефонного, телеграфного зв'язку, ветеринарних, комунальних, готельних послуг тощо). Їх звичайно затверджують підзаконними актами. До другої – режими, що встановлюються чи вводяться в дію або періодично, або при виникненні певних юридичних фактів. Звичайно це режими

більш вузькі за обсягом регулювання й своєрідні з точки зору жорсткості методів регулювання.

Дозвільні правові режими установлюються, як правило, з метою охорони громадського порядку, застосовуються відносно громадян і юридичних осіб. Цей режим означає подачу заяв про дозвіл виконати певні дії; рішення відповідних посадових осіб або органів дати дозвіл чи відмовити в ньому; легальну можливість особи придбати бажане право або зробити дії (придбати вогнепальну зброю і т. д.), нести додаткові обов'язки. Дія дозволу припиняється у зв'язку з певними юридичними фактами – відмова заявника, здійснення ним протиправних дій тощо. Державний орган здійснює адміністративний нагляд за діяльністю осіб у цій сфері. Сюди, головним чином, входять режими, що належать до так званої дозвільної системи (порядок придбання, зберігання, використання вогнепальної зброї, вибухових речовин, радіоактивних ізотопів, отруйних хімікатів, наркотичних препаратів і т. д.). Початковим моментом тут є процедури вирішення питань про громадянство. Закон «Про громадянство України» докладно регулює не лише зміст права на громадянство, а й підстави і порядок його набуття, припинення [10]. Закон «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» детально регулює порядок здійснення права громадян України на виїзд з України і в'їзд, порядок оформлення документів для зарубіжних поїздок, визначає випадки тимчасового обмеження права громадян на виїзд з України і встановлює порядок розв'язання спорів у цій сфері [13].

Важливими є й режими, що легалізують як офіційну реєстрацію юридичних і фізичних осіб, так і регламентацію нормативних вимог щодо певних видів діяльності. В умовах ринкових відносин і їх певної хаотичності легалізація суб'єктів права й здійснюваних ними видів діяльності є вкрай необхідною. Державна реєстрація юридичних осіб й індивідуальних підприємців є офіційним визнанням їх правоздатності й способом посвідчення законності їх дій, сприяє обліку та повній, достовірній інформації про учасників економічної та іншої діяльності. Використання державою дозвільних процедур дозволяє дати оцінку здатності особи здійснювати певну діяльність. Цьому служать такі режими, як ліцензування, реєстрація, дозвіл, квотування, акредитація, експертиза, іспит, сертифікація, стандартизація, конкурс, оцінка, узгодження й затвердження, атестація. Тим самим держава забезпечує захист прав громадян, інтереси споживачів і безпеку суспільства загалом. Тож, державна реєстрація як правовий режим характеризується такими ознаками: а) установлення її вимог і процедур насамперед законами; б) державне визнання законності або незаконності дій юридичної й фізичної особи; в) обов'язковість здійснення реєстрації для відповідного органу й господарюючих суб'єктів; г) володіння юридико-інформаційною цінністю [11].

Крім того, виокремлюють режими, націлені переважно на забезпечення інтересів державної безпеки країни. До них належать адміністративно-правовий режим захисту державної таємниці, прикордонний режим [13]. Так, у Законі «Про державний кордон України» чітко

врегульований режим державного кордону [12]. Він включає правила перетинання державного кордону особами й транспортними засобами; переміщення через державний кордон товарів і тварин; пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, товарів і тварин; ведення на державному кордоні господарської, промислової та іншої діяльності; розв'язання з іноземними державами інцидентів, пов'язаних з порушенням зазначених правил. Заходи цих режимів спрямовані на усунення причин і перекриття каналів витоку секретних відомостей з охорнюваної сфери, на недоторканність і надійну охорону державного кордону, на недопущення на територію країни членів терористичних й інших злочинних організацій.

Отже, публічне право – це така правова сфера, в основі якої лежать державні інтереси, тобто сама побудова і діяльність держави як публічної влади, регламентація діяльності державного апарату, посадових осіб, державної служби, кримінальне переслідування правопорушників, кримінальна та адміністративна відповідальність тощо – інститути, що побудовані по вертикальній площині, на засадах влади і підпорядкування, на принципах субординації [17, с. 41]. Тому для публічного права характерним є специфічний правовий режим «влади-підпорядкування», у відповідності до якого особи, що мають владу, вправі односторонньо та безпосередньо, без будь-яких додаткових рішень інших інстанцій, визначати поведінку інших осіб і вся система владно-примусових установ повинна силою примусу забезпечувати повну і точну реалізацію

приписів влади, а всі інші особи – їм підкоряться. Звідси – і всі інші принципи публічного права: різниця, різнопорядковість правового статусу осіб, ієрархічність становища і різний обсяг владних повноважень у владних осіб, наявність власної, «відомчої» юрисдикції, відсутність орієнтації на вирішення спірних питань незалежним судом.

Із розвитком демократії ці принципи збагачуються інститутами демократичного порядку (гарантіями для громадян, демократичними процедурами, відповідальністю посадових осіб тощо), сполучаються з усіма іншими підрозділами гуманістичного права, але це не змінює самої природи публічного права.

Усе зазначене вище дозволяє стверджувати, що публічно-правовий режим застосовується до відносин, пов'язаних із діяльністю держави й місцевого самоврядування: які виникають між суб'єктами владних повноважень – органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами, іншими суб'єктами при здійсненні ними владних функцій; які виникають між суб'єктом владних повноважень та іншими суб'єктами права; які виникають між іншими суб'єктами права, коли вони прямо стосуються діяльності держави і місцевого самоврядування [9, с. 3–17].

Розглянемо характерні ознаки правового режиму, що властивий галузям публічного права.

1. Формування та використання владних відносин, коли правові акти і норми та інші рішення приймаються та реалізуються за принципом «команда-виконання». Суб'єкт прийняття обов'язкових рішень не зв'язаний зго-

дою зі стороною, якій вони адресовані. Проте «одноканальність» прийняття правового акта не означає відсутності в адресата можливості впливати на прийняття публічного акта. Для цих цілей використовуються ініціативні пропозиції, врахування думки майбутнього адресата, участь його в обговоренні проекту рішення, узагальнення матеріалів громадської думки, що завжди розширює соціальну базу владних рішень.

2. Суворозв'язаність суб'єктів публічного права законами, коли сфера їх діяльності окреслена правовими межами. Одержуючи свого роду мандат закону на виконання владних, управлінських та інших функцій, суб'єкти публічного права діють виключно на підставі, в межах наданих їм повноважень та у спосіб, передбачений законодавством.

Особливо підкреслимо в цьому зв'язку неможливість застосування до суб'єктів публічного права загальнодозвільного правового режиму «дозволене все...», властивого суб'єктам приватного права. Як підкреслювалось вище, тут використовується інший правовий принцип – чіткого визначення переліку повноважень, які дозволять суб'єктам публічного права вчиняти юридично значимі дії. «Закритий», а не відкритий перелік повноважень означає правову зв'язаність, що корелює соціальну вагомість їх владних повноважень. Прагнення ж користуватися в законах й інших актах формулами «здійснюють інші повноваження» або «вирішують інші питання» несе в собі небезпеку порушеннями компетенції та зловживаннями владою і службовим становищем.

3. Для правового регулювання в публічній сфері характерне виділене в юридичній літературі зобов'язання. Йдеться про покладання на державні органи, посадових осіб обов'язку діяти в певному напрямі для досягнення тих або інших цілей. Зобов'язання може мати характер загальної нормативної орієнтації, коли затверджується положення про органи, установлюються або змінюються його завдання, функції та повноваження тощо. В інших же випадках воно набуває сенсу конкретного припису, доручення вчинити ту або іншу юридично значиму дію (виділити коштів, прийняти рішення, призначити або зняти з посади керівника і т. д.).

4. Імперативний метод регулювання, який є характерним складником публічно-правового правового режиму, нерідко виражається в забороні яких-небудь дій. Норми-заборони в загальному або конкретному вигляді немов окреслюють зону можливого неправомірного поведіння і тим самим застерігають суб'єктів права від входження в цю зону. Такий спосіб впливу викликається до життя необхідністю забезпечити публічні інтереси, тобто інтереси людей, держави й суспільства.

5. У структурі публічно-правового режиму забезпечується сполучення переконання й примусу. Через досить повне висвітлення цієї проблеми в літературі з теорії права, адміністративного права, привернемо увагу лише до одного аспекту. Фахівці виділяють методи керування прямого й непрямого впливу, що дозволяє гнучко впливати на суспільні процеси, що відбуваються, а також поведіння людей [1, с. 179–182]. Методи прямого впливу відрізняються

прямим впливом на волю людей, яким адресовані приписи, директиви, вказівки, що не залишають виконавцям можливостей вибору варіантів рішень і дій. Методи непрямого впливу дозволяють формувати сприятливі для суб'єктів права ситуації, уповноважують їх робити широке коло дій, стимулювати активну діяльність і вибір оптимальних варіантів. Неважко уявити, наскільки ефективнішими є ці методи з погляду використання людського фактору, оскільки сприяють усвідомленому включенню населення, партій, громадських організацій і рухів у процеси управління, формують самоуправлінський механізм.

Висновки. Публічно-правовий режим застосовується до відносин, пов'язаних із діяльністю держави й місцевого самоврядування: по-перше, які виникають між суб'єктами владних повноважень – органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами, іншими суб'єктами при здійсненні ними владних функцій; по-друге, які виникають між суб'єктом владних повноважень та іншими суб'єктами права; по-третє, які виникають між іншими суб'єктами права.

Адміністративно-правовий режим досить часто ототожнюють із публічно-правовим режимом, оскільки за допомогою його загальних характеристик можна повніше зрозуміти зміст, природу та ознаки останнього. Адміністративне право використовує специфічні засоби та методи регулювання, які чітко виокремлюють специфіку його правового режиму як публічно-правового, ґрунтуються на таких засобах правового регулювання, як заборони, розпо-

рядження та загальнообов'язкові приписи. Адміністративно-правові режими спрямовані на визнання пріоритету публічних відносин, застосовуючи імперативні методи та регулюючи діяльність суб'єктів права, враховують динамізм і багатоманітність об'єктів регулювання, способи впливу адміністративно-правових режимів на них. Водночас публічно-правові режими за умов панування принципів правової державності мають служити не тільки справі безпеки держави, а й відповідати інтересам суспільства, усе більше ставати інструментом захисту інтересів особистості.

Для правового режиму публічного права характерні декілька головних ознак: по-перше, формування та використання владних відносин, коли право-

ві акти і норми та інші рішення приймаються та реалізуються за принципом «команда-виконання»; по-друге, суб'єкт прийняття обов'язкових рішень не зв'язаний згодою зі стороною, якій вони адресовані; по-третє, суворозв'язаність суб'єктів публічного права законами, коли сфера їх діяльності окреслена правовими межами; по-четверте, для правової регламентації в публічній сфері притаманне зобов'язування, яке може мати характер загальної нормативної орієнтації, коли затверджується положення про органи, чи конкретного припису; по-п'яте, імперативний метод регулювання, який є характерним складником публічно-правового режиму, нерідко виражається в забороні яких-небудь дій.

Список використаних джерел

1. Бахрах Д. Н. Административное право. Часть общая : учебник / Д. Н. Бахрах. – М. : БЕК, 1993. – 300 с.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Конституція Республіки Польща від 02.04.1997 // Конституції зарубіжних країн : навч. посіб. / за заг. ред. В. О. Сєрьогіна. – Х. : ФІНН, 2009. – С. 173–205.
4. Конституція Російської Федерації від 12.12.1993 // Конституції зарубіжних країн : навч. посіб. / за заг. ред. В. О. Сєрьогіна. – Х. : ФІНН, 2009. – С. 221–242.
5. Конституція Румунії від 21.11.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitutions.ru/archives/184>.
6. Крестьянінов О. О. Адміністративно-правові режими як особливий інститут державного управління / О. О. Крестьянінов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 248–251.
7. Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія / В. Я. Настюк, В. В. Бєлєвцева. – Х. : Право, 2009. – 128 с.
8. О безопасности : Закон Российской Федерации от 05.03.1992 // Ведомости Съезда нар. депутатов Рос. Федерации и Верхов. Совета Рос. Федерации. – 1992. – 9 апр. (№ 15). – Ст. 169.
9. Погребняк С. П. Поділ права на публічне і приватне (загальнотеоретичні аспекти) / С. П. Погребняк // Держ. буд-во та місц. самоврядування. – Х., 2006. – Вип. 12. – С. 3–17.
10. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 № 2235-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 31–32. – Ст. 263.
12. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.

13. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21.01.1994 № 3857-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 18. – Ст. 101.
14. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 № 1550-ІІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 23. – Ст. 176.
15. Розанов И. С. Административно-правовые режимы по законодательству Российской Федерации / И. С. Розанов // Государство и право. – 1996. – № 9. – С. 84–88.
16. Тихомиров Ю. А. Административное право и процесс: полный курс / Ю. А. Тихомиров. – 2-е изд. – М. : Изд-во Тихомирова М. Ю., 2005. – 697 с.
17. Харитонов О. І. Порівняльне право Європи: основи порівняльного правознавства. Європейські традиції : посібник / О. І. Харитонов, С. О. Харитонов. – Х. : Одісей, 2002. – 592 с.
18. Шмідт-Ассман Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання. Основні засади та завдання систематики адміністративного права / Е. Шмідт-Ассман ; пер. з нім. Г. Рижка [та ін.]. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : К. І. С., 2009. – 552 с.
19. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин: основи інструментальної концепції : монографія / В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2006. – 544 с.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2015 р.

Соколова И. Публично-правовой режим как правовая категория: общая характеристика, признаки, виды

Данная статья посвящена исследованию вопроса о месте и роли публично-правового режима как правовой категории, общетеоретических признаках публично-правового режима, характеристике его видов. Проанализировано соотношение понятия публично-правового режима со смежными категориями: управление, государственная власть, политический режим и др. Приведена классификация публично-правового режима на соответствующие виды в зависимости от сферы права, отображены специфика и особенности правового режима как критерия деления права на отрасли и т. д.

Ключевые слова: публично-правовой режим, правовая категория, признаки, виды, административно-правовой режим, публичное право, правовое регулирование общественных отношений.

Sokolova I. Publicly-Legal Regime as a Legal Category: a General Characteristic, Signs and Kinds

Given article is devoted to researching of a question about place and role publicly-legal regime as to a legal category, general-theoretical signs of publicly-legal regime, the characteristic of its kinds. The concept parity publicly-legal regime with adjacent categories have being scanned: managements, the government, a political mode and others. The resulted classification of publicly-legal regime on kinds depending on the right sphere, specificity and features of a legal regime as criterion of division of the right to branches are shined.

Following positions became the result of the conducted research: the legal approach to understanding publicly-legal regime within the limits of administrative and constitutional law, the characteristic of classification of kinds of a legal regime, its general characteristic, essence for a science and the right as a whole. In particular, for publicly-legal regime following signs are characteristic: the subject of acceptance of obligatory decisions does not linked with the coordination of the party to which they are addressed; strict coherence of subjects of public law laws when the sphere of their activity is accurately outlined by legal limits; for legal regulation in public sphere it is characteristic obligations which can have character of the general standard orientation or the concrete instruction; the imperative method of regulation which is a component publicly-legal regime, is often expressed in interdictions any actions and so forth.

Besides, in article reveals the value of public law and the methods of legal regulation exercised in corresponding sphere of the right reveals an imperative method that provides imposing of corresponding obligations on subjects of public law and interdictions for participants of public relations in relations with the state, state structures and their officials.

Publicly-legal regimes devides on: modes of certain state conditions, functional and allowing, and also that will legalise official registration juridical and physical persons, administratively-legal regime protection of the state secret, a frontier regime, and also a specific legal regime of «power-submission» and others. In turn, functional administratively-legal regimes share on: modes, an establishment to activity rules as some kind of service and functioning standards (rules of granting of services of telephone, cable communication, veterinary, municipal, hotel services etc.), and the modes established or are installed or periodically, or at occurrence of the certain legal facts.

Keywords: publicly legal regime, legal regulation, a legal category, kinds, signs, spheres (branch) of the law, it is administrative legal regime, an imperative method.